

KARIŠKIŲ ŽODIS

Leidžiamas Krašto Apsaugos Ministerijos Literatūros skyriaus

Kaina. 8 mėnesiams: kariškiams 6 aukštinai. Atskiri numeriai 60 skatikų.

Eina vieną kartą į savaitę.

Adresas: Krašto Apsaugos Ministerijos Literatūros skyrius (Gedimino g-vė Nr. 19).

Nr. 30

Kaunas, gruodžio mėn. 12 diena

1919 m.

Joniškėlio batl. I kuopos viršila

JONAS POŽEMECKAS

Gindamas tėvynę nuo priešininku, velionis tapo nušautas 1 val. naktį lapkr. 21 d. š. m. ant Dauguvos kranto.

Draugel Kariaudamas partizanų barose, dažnai tu vienas savo drąsa išsklaidinai gausingą priešininką ir dabar... tu žuvai dėl tėvynės laisvės.

Ilsėkis šaltoje žemelėj, Tavo darbais tauta didžiuosius.

Nullūde draugai:

Karininkas Pučekas

Karinikas Juodeika.

Joniškėl. batl. kulkosv. k-dos kareivis

JUOZAS MANTUŠKA

Spalio 28 d. mirė nuo ligos 2-oj karo lauko ligoninėj. Velionis atsižymėjo dainų mėgimu, taigi draugams joniškėliečiams be-gailėstingoji mirtis išplėšė vieną prakilnią sielą

Tebūnie tau drauge lengva Lietuvos žemelė.

Nullūde draugai kulkosvaidininkai.

-2) grūdų skaitant po vieną svarą dienai kiekvienam šeimynos nariui valdzios nustatytomis (rekvizicijos) kainomis.

Pasirašė: A. Smetona — Valstybės Prezidentas, Galvanauskis — Ministeris Pirmininkas.

Del 1896 metais gimusių mobilizacijos.

Lietuvos piliečiai, gimusieji 1896 met. ir tarnavusieji Rusijos armijoje, nuo šaukimo laikinai paleidžiami.

Pasirašė: A. Smetona — Valstybės Prezidentas, Galvanauskis — Ministeris Pirmininkas. Karinikas Merkis — Krašto Apsaugos Ministerijos Valdytojo Padėjėjas.

Mūsų armijos darbuotės apžvalga.

(Lapkričio 23 d. — gruodžio 10 d. 1919 m.).

Santykiai su lenkais.

Apskritai lenkų pafrontėje legionai padarė didesnių žygių jų dar neužimtoje teritorijoje. Bet ir šiuo kartu galime pažymėti nesuvisu mažą jų kėsinimūsi skaičių.

Gruodžio 3 d. būrys raitų ir pėsčių legioninkų nuo Samoniškių kaimo (kuris į pietus nuo Veprių) apšaudė mūsų sargybos apkasus ties Šventosios upės tiltu. Mūsų sargybos ugnimi užpuolikai nuvyti ligi Sližių dvaro.

Gruodžio 4 d. Jezno — Butrimonių linijoje lenkai užpuolė Punios miestelį, kur suėmė kelis asmenis.

Bent kiek didesnis judėjimas pastebėtas Suvalkijoje.

Lapkričio 17 d. lenkų sargyba, esanti Dušnicos kaime (8 kilometrai į pietus nuo Lazdijų), puolė mūsų sargybą Tarnovkos kaime. Mūsų kareivių ugnimi

Iš Laikinosios Vyriausybės įsakymų.

Kumečių (ordinarninkų) kareivių šeimynų aprūpinimas.

Pašauktųjų arba savo noru įstojusių Lietuvos armijon kumečių (ordinarininkų) šeimynos, jei kareivis buvo jų maitintoju, ligi įsiai bus paleistas iš kariuomenės, turi teisės gauti iš ūkio valdytojo:

1) dovanai butą, kurą, pašaro gyvuliams ir žemės tiek, kiek gauna kiti kumečiai;

puolimas atmuštas. Mūsų pusėje vienas lengvai sužeistas, pas lenkus 3 lengvai sužeisti ir 1 sunkiai.

Lapkričio 22 d. mūsų partizanai darė žvalgybą anapus demarkacinės linijos. Zabdriškių dvare, kurie yra 4 kilometrai į pietų vakarus nuo Punsko, partizanai pagadino 2 lenkų patrankas, įpildami į jų vamzdžius po vieną butelį sieros rūkšties. Partizanų pusėje nuostolių nėra. Sugadintas patrankas lenkai išvežė į Suvalkus.

Lapkričio 23 d. prie Macevičių dvaro, kurs yra 7 kilometrai į pietų rytus nuo Kapčiamiesčio, lenkų žvalgai užpuolė karininką, kuris su vienu kareiviu anvaikštinėjo savo barą. Kadangi karininkas turėjo su savimi tik revolverį, o kareivis mažą šovinių skaičių, tai priverstas buvo pasiduoti.

Šiame atsitikime lenkai buvo peržengę demarkacinę liniją ir nežiūrint suimtųjų protesto, nugabeno juos į Sapockinę. Bet rytojaus dieną paleido, grąžindami atimtus ginklus.

Gruodžio 8 d. lenkų rinktinė Kalvarijos kryptimi puolė Brazavą. Gausesnių legioninkų jėgų spiriami, mūsų priešakinė sargyba negalėjo išsilaikyti ir pasitraukė. Paspirčiai atvykus, lenkų puolimas atremtas. Mūsiškių 4 pateko į nelaisvę, jų skaičiuje vienas sužeistas. Gruodžio 9 d., pasitarus su lenkų vadyba, atsitikimas likviduotas.

Jau nekartą esame nuodinėję žiaurią lenkų kariuomenės drausmę ir blogą kareivių aprūpinimą. Del tosios priežasties juose dažnai kildavo priešnimūsi. Taisai nepasitenkinimas dar labiau didėjo del tosios priežasties, kad lenkai nuvarė savo kareivius į žemes, kur jie negali susikalbėti su žmonėmis, kur jie nenorėjo eiti. Pavyzdžiui ir dabar Suvalkų mieste, lapkričio 27 d. įvyko sukilimas, kuris pasisekė likviduoti suėmus legioninkų ir išskirsčius kai kurias dalis.

Dauguvos frontas.

Dauguvos fronte nuolatiniai susirėmimai, nors stambesnių įvykių nebuvo.

Lapkričio 22 d. bolševikai darė smarkų puolimą ant lenkų. Mūsų žvalgyba susitiko su priešu Osinovkos — Višniovkos bare. Įvyko smarkus susirėmimas, mūsų pusėje nukautas vienas viršila.

Nakties laiku priešas du kartu puolė Osinovkos — Rumbaniškių bare, bet abu kartu puolimas atremtas.

Lapkričio 23 — 30 d. abejose pusėse palaikoma šautuvų, artilerijos ugnis, kuri kartais darosi intensyvesnė. Tuo laikotarpiu priešas keletą kartų darė bandymų pereiti Dauguvą. Taip lapkričio 26 d. jis apšaudė Vizgulėnų ir Bumboniškių kaimus ir ties Bumboniškiais mėgino pereiti upę, bet mūsų ugnimi atmetas atgal.

Lapkričio 30 d. priešas šaudė visą naktį, o 4 val. jo grandinės patėmytos ties Aronėnų, Osinovkos ir Rubaniškių kaimais, kur mėgino pereiti Dauguvą, bet mūsų šautuvų, kulkosvaidžių ir granatų ugnimi buvo atmušti.

Gruodžio 1 — 9 d. visu frontu palaikoma pertraukoma ugnis. Gruodžio 1 d. priešas bandė pereiti Dauguvą ties Pristau, bet mūsų ugnimi atmuštas atgal. Mūsų pusėje 2 sužeistu.

Gruodžio 3 d. broniruotas bolševikų traukinys apšaudė mūsų kairįjį barą.

Del bendros padėties reikia pastebėti, kad bolševikai rengė puolimą. Tuo tikslu jie pakeitė kai kurias dalis. Pavyzdžiui nuo Petrapilio fronto atvyko 118, 170 pulkai ir buvo laukiama kitų dalių XV armijos. Bet lapkričio 25 d. naujai atvykusios dalys išvyko į Polocko rajoną likviduoti lenkų antpuolių.

Kadangi Dauguva vietomis pasiliuosavo nuo ledo, tai bendra padėtis susidaro toji pat, kokia buvo mėnuo atgal. Būtent, vandens srovė sudaro nepereinamą ar sunkiai pergalimą kliūtį.

Bermontininkų frontas.

Bermontininkų avantiūros klausimo rišimui kai kurį laiką nustojo veikęs ginklas, o prabilo politika, kurios pagalba buvo manoma viskas atlikti ir greičiau ir pasekmingiau.

Bet įvykiai nurodė, kad visas sutartis, tarimusis bermontininkai ir juos globojantieji vokiečių sluoksniai paverčia grobimo tikslams.

Nėra čia reikalo dargi minėti pažadėtojo evakuacijos planingumo ir kiekvienam žmogui privalomų teisių laikymo. Ištvirkusios vokiečių gaujos plėšia žmones kiek įmanydamos, plėšia taip, kaip niekuomet dar neplėšė. Ir šit tą plėšimą daro tikrai planingai, parodydami tuomi tikrą savo veidą ir tą tikslą, kurio vedami atėjo į Lietuvą.

Vietos žmonės ginkluojasi, spiečiasi į būrius, kad galėtų gintis nuo tų visų plėšimų. Šiame daug yra padarius „Šaulių sąjungą“. Lapkričio 20 — 23 d. laiku šauliai yra išvarę vokiečius iš Šaukėnų, Kurtuvėnų, Kuršėnų, Skaudvilės, Nemakščių, Batakių, Lipkiškių, Bagdonavo, Kelmės ir eilės kitų miestų, miestelių. Užtat plėšikai ir keršina narsiems mūsų šauliams ir šiaip ramiems gyventojams. Pavyzdžiui gruodžio 5 d. būrys šaulių nuginklavo Nemakščiuose esantį vokiečių karininką Tile. Už tai pastarasai pasikvietęs pasparties uždėjo ant miestelio gyventojų 10.000 auksinų kontribucijos, kurią reikalavo surinkti iki 16 valandos gruodžio 6 d.

Visų baurumų, visų šlykštumų, kurių griebiasi tie civilizuoti barbarai, neišskaitliuosi. Žmonių nuoskaudas matant, mūsų kariuomenė priversta buvo eiti pirmyn, kad pradėti vaduoti Žemaitiją iš grobikų jungo.

Lapkričio 22 d. užimant Tauragę, juose esanti vokiečių milicija atidengė ugnį iš vienu namų ir metė keletą granatų. Apsupti vokiečiai pasidavė.

Nežiūrint duoto žodžio kraustytis iš Lietuvos, ir mūsų kariuomenei dargi nekliudant, vokiečiai patys daro puolimą.

Taip lapkričio 24 d. 20 val jie puolė mūsų žvalgybą Budžiūnuose (šiaurės bare), bet buvo atmušti. Lapkričio 26 d. 19 val. apšaudė artilerijos ugnimi mūsų užvarą Butėnų rajone ir mėgino eiti Pašvitinio link. Mūsų rinktinės priverstos buvo eiti pirmyn ir išmušė vokiečius iš užimamų punktų.

Lapkričio 27 dieną mes užėmėm Joniškį, gruodžio 2 dieną užėmėm Meškuičius, o gruodžio 7 dieną vakarė Šaulius. Iš Šaulių vokiečiai dar nespėjo visko iškraustyti. Mes turime daug grobio.

Kad apsaugoti Šiaulių—Tauragės gelžkelį ir tiltą, gruodžio 9 d. 15 val. mes užėmėm Lydavėnus. Didžiausias Lietuvoje tiltas prie Lydavėnų sveikas.

Mūsų kariuomenės žygiavimas žymiai pagreitino vokiečių kraustymasi. Taip gruodžio 9 d. mes buvome užėmę Viekšnius, Kuršėnus, Kurtuvėnus ir Tytuvėnus. O gruodžio 10 d. užimta linija Raseiniai — Kelmė — Telšiai — Sėda.

Karininkas S - t i s.

Fronto žinios.

(Mūsų karo korespondento).

Bermontininkų fronte, didžiosios svarbos turėjo Radviliškio miestelis ir stotis, kame vokiečiai-bermontininkai, iš tikrųjų manė laikytis ir apsiginklavę bombasvydžiais, kulkosvaidžiais ir kitais ginklais sėdėjo Radviliškyje be baimės.

Lapkričio 21 dieną N pėstininkų pulkas, kuris kaip tik stovėjo prieš Radviliškį, pasistūmėjo priekyn ir po didžiausių ir atkakliausių kovų N pulko 3 kuopos būrys su karininku Oželiu priešakyje įsilaužė į Radviliškio priemiestį, bet kai karininką Oželį sunkiai sužeidė, tai prisėjo pasitraukti. Tą dieną visas frontas paėjo gerokai pirmyn, o Radviliškis buvo apsupamas. Karo grobis: kulkosvaidžiai, telefono aparatai, arkliai, vežimai, belaisviai. Tą dieną mūsų lauke garbingai žuvo karininkas Urbakonis, kuris pirmas ėjo ugnin ir keletas kareivių. Sužeisti: bataliono vadas, kuopos ir kulkosvaidžių kuopos vadai ir viršminėtas karininkas, be to — kelios dešimtys kareivių.

Lapkričio 22 d. Šią dieną krito Radviliškis, po atkakliausių kovų, kurios tęsėsi vakar per visą dieną, per naktį ir šiandien iki pietų mūsų kariuomenė užėmė miestelį ir nužygiavo pirmyn. Visas N pulkas pasislinko priekyn, 3 bat. su vadu kapitonu Petraičiu ir gydytoju Petraičiu priešakyje, be to, su „geležine kuopa“ buvo nuėję netoli Šiaulių. Vokiečiai-bermontininkai visai sumušti ir bėga panikoje. Šiandien Radviliškio rajone turime: 117 belaisvių jaunų vokiečių-bermontininkų, 50.000 šovinių, 30 orlaivių, 48 kulkosvaidžius, visokių smulkmenų sandėlis ir tt.

Lapkričio 23 d. mūsų kariškos dalys atsitraukė už demarkacijos linijos. Kariškiai labai nenoromis ėjo atgalios: mat nėra prate rodyti kulnis... Gyventojai vokiečių-bermontininkų užimtų kraštų, padėdavo mūsų kariuomenei. Šitas mūsų parodė, kad bermontininkas nėra bausis priešas; jų nuostoliai užmuštais ir sužeistais keliolika kartų didesni už mūsų. Štai ką man pasakė, paklausus man apie mūsų pasekmes, pėstininkų p. Vadas:

— Priešo eiles tuojaus buvo perlaužtos ir iš pirmos linijos jis bėgo be jokios tvarkos, kiti metė net batus ir tik ačiu Santarvei, kuri sulaukė mūsų žygiavimą, priešai išsigelbėjo nuo mirtino smūgio ir nebuvo galima galutinai pavaduoti Lietuvą iš jo nagų. Kalbos, kad už šitų plėšikų pečių, kurie nenorėjo kraustytis iš Lietuvos, stovi didžiulė armija, — buvo tik tuščias gąsdinimas. Reikia atminti, kad lietuviai niekad nesiklausė ktek priešų jėgų, gi dabartiniam stoviui esant ir turint omenyje kareivių bei liaudies nusistatymą prieš vokiečius, — 20 vokiečių vienam lietuviui — nieko nereiškia, kadangi pas vokiečius nėra nei idėjos, nei pasišventimo, nei drąsos, o tik daug baimės.

Mačiau varant nelaisvius: koks stebėtinas įspūdis. Prieš metus mes jų ir kvapo turėjome bijoti, o dabar

— jie mūsų rankose. Mačiau dar tokį atsitikimą: atvare pulkelį vokiečių į komendantūrą; ateina senelis, vos-vos paeina lazdele pasiramščiuodamas ir prašo, kad jį leistų arčiau prie belaisvių pasižiūrėti. Mes žiūrime, kas bus. Senis priejo, o akys taip ir degė kokia tai balsa keršto ugnimi, net visas drebėti pradėjo... Pakėlė lazdele ir norėjo užduoti per kuprą anot jo „prakeiktam fliukui“, bet turėjo lazda nuleisti, kadangi be lazdos vargiai galėjo stovėti. Tada priejo arčiau ir, kol mūsų kareiviai spėjo jį sulaikyti, spyrė koja kelis kelis kartus, smagiai juos keikdamas ir atsisukęs linksmomis akimis ir šypsančiomis lūpomis gyrėsi, jog esąs patenkintas, kad prieš savo mirtį gavęs „fliukui“ užduoti... Nemačiau nei vieno Lietuvos piliečio, kuris būtų kitaip į belaisvius pažiūrėjęs, kaip grieždamas dantimis... Matyt, kokios gražios atminties Lietuvoje paliko vokiečiai savo darbais. Kartu su vokiečiais bermontininkais, ar kaip juos ten nepavadinsi, atvedė ir vieną kitą jų „meilužę“, kurios šnipinėdavo mūs pusėje ir jiems pranešdavo.

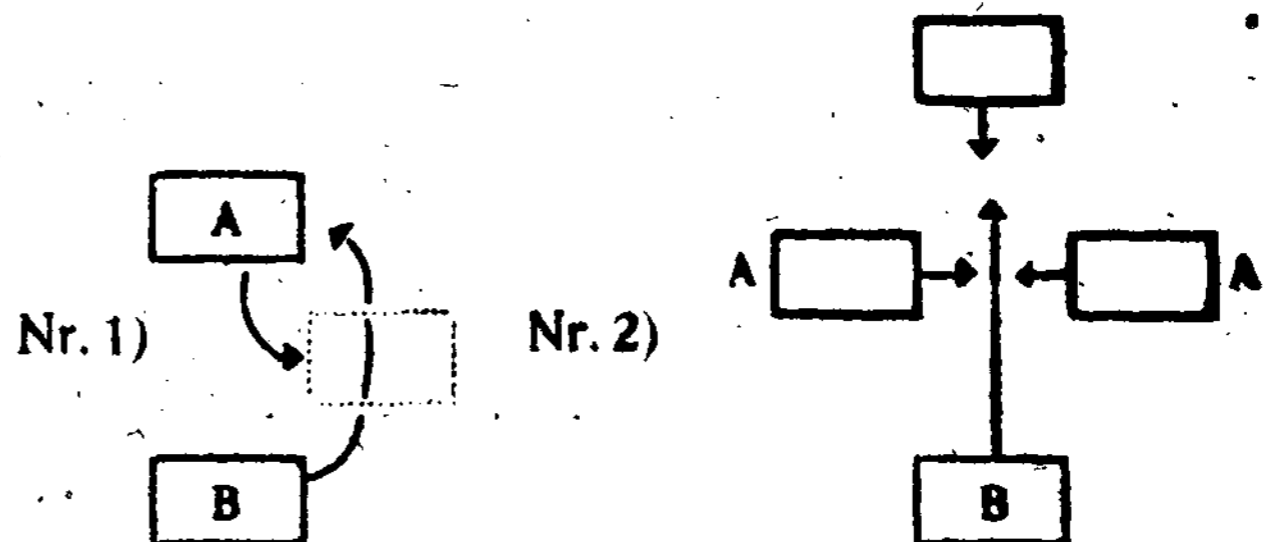
De-Mormorando.

Šis tas apie karą.

Pralaužimas.

Kad būtų aiškiau, paimkim kaletą schematišką brėžinių:

Jei jūs pažiūrėsite brėžinio Nr. 1, tai ar neaišku jums bus, kad B, atakuodamas A, pats pakiša savo sparnus. Ar dar neaišku, pažiūrėjus brėžinio Nr. 2, kad B, pralaužęs frontą A, pats pakiša savo abudu sparnu prieš smūgiui ir ar dėl A nesusidaro tos pulkios aplinkybės, apie kurias jis galėjo tik svajoti. Tokiu būdu, brėžiniuose 1 ir 2 ir A ir B, abu yra padėtyje atakuojamojo ir atakuojančio iš sparno. Ir atrodo, kad abudu pakliūs padėtin beribio valso, vaikydami prieš sparną ir stengdamies apsaugoti nuo jo savo sparną ir užpakalį. Nel Ne taip atsitiks! Ateis laikas gali būt ir greitai, kada vienas priešinių sustos manęs, kad jis atakuoja, bet ims manyti, kad jį patį atakuoja, tada jam jau galas. Tokiu būdu visa esmė yra tame, kuris dviejų priešinių, esančių visiškai vienodose sąlygose, mintyje ir širdyje tars pirmas žodžius: „mus pralaužė, mus apsupo“. Todėl, skaitytojai, daugiau pasitikėjimo savomis jėgomis, daugiau ramybės ir šalto kraujo ir daugiau mokėjimo sąlygas atrodančias blogomis, apversti savo naudai. Tada jūs įsitikinsite, kad kiekvieno karo darbų pasekmingumas 3/4 priguli nuo jūsų moralių jėgų ir tik 1/4 nuo materialių. Priverskite save manyti, kad traukinys bėga atvirksčion pusėn, priverskite save tikėti, kad ne priešas jus pralaužė ir užnuolė jūsų sparną bei užpa-

xalį, bet tai jis pats pakliuvo labai pavojingon padėtin, pakišdamas jums savo sparnus ir užpakalį — ir jūs laimėsite.

Dabar maža kelionė istorijos sritin.

Rusų japonų karas 1904 — 1905 m. Rugsėjo mėnuo 1904 metų.

1) Rusų batalionas po smarkaus mūšio užėmė kalnelį ir įsityvirtino jame pasidirbęs apkasus. Japonų karys su keturiais kareiviais naktį prislinko prie sparninio apkaso ir auštant nuo 50 žingsnių tolumo atidarė ugnį į rusų apkaso sparną. Kuopa, laikanti šį apkasą, bijodama būti apsupta iš sparno, puolėsi atgal, o įkandin jos ir visas batalionas paliko kalnelį.

2) Sausis 1905 metų.

8 Sibiro šaulių pulko kuopos naktį buvo pasiųstos atakuoti japonų pas kaimą Cheigautai. Kuopos buvo išrikiuotos išplėstu frontu ir dvejose eilėse slinko atakuoti prieš sparno, užimančio apkasus vakarų Cheigautai srities.

Kada kuopos buvo jau 300 — 400 žingsnių nuo apkaso, jos buvo apšaudytos iš kairiojo sparno. Grėsiant pavojui būti apsuptomis iš kairiojo sparno, kuopos skubiai pasitraukė atgal. Po to paaiškėjo, kad japonas apleido apkasus ir traukdamasis keliu netoli atakuojančio sparno savajam sparnui apsaugoti, atidarė ugnį prieš atakuojančius rusus.

3) Rugpiūtis 1904 metų.

Kuroki 20 varstų į Rytus nuo Liaojano perėjo upę ir atakavo rusus iš sparno ir iš užpakalio palei Jantajo kasyklą.

Tame laike fronte abu priešininku, besimušę be iokių išdavų 3 dienas, baigė aikvoti jėgas. Bet pas rusus buvo dar naujos atsargos. Anglų generolas Jonas Gamilton'as, buvęs prie japonų armijos štabo, savo „Štabo karininko užrašuose“ pažymi, kad japonų padėtis buvo apverktina ir per 1 ir 2 valandį jau būtų buvę įsakyta atsitraukti. Grėsiant pavojui būti apsuptam iš sparno ir užpakalio, Kuropatkinas taip pat atrado savo padėtį pavojinga esant. Visas klausimas buvo tame, kuris pirmas išstas žodį: „trauktis“. Jį tarė Kuropatkinas. Ir šis žodis buvo ištartas tuo laiku, kada reikėjo mažiausio spustelėjimo, kad išnaikinti užklydusią Kuroki armiją.

4) 1918 m. liepos mėn. Vokiečių kronprincas pralaužė prancūzų frontą ant „Chemins des Dames“ ir pasiuntė savo minias tiesiog į pietus pleištu įsikirsti į prancūzų padėtį. Rodėsi, kad niekas jo negalės sulaukyti. Bet galingas prancūzų smūgis į sparną Suasono kryptyje pavertė šią vokiečių mįglotą pergale į jų nelaimę, priversdamas vokiečius kuoskubiausiai trauktis atgal.

Bendrai pasakius, karo istorija duoda daug teigiamų ir neigiamų anksčiau išdėstytos teorijos ir pariparodo, kad pergale glūdi išmintyje bei širdyje kariuomenės vado ir tas, kuris pirmas išstas mintyje nelaimingus žodžius: „mes pralaužti, mus apsupė — nepasisiekimas“, tas išanksto jau paskiria save nenusisekimui.

Lai kiekvienas mūsų skaitytojų kuodažniausiai rita šiuos pralaimėjimo žodžius ne su žodžiu „mus“, bet „mes“ ir jam $\frac{3}{4}$ bus patikrinta pergale.

Pulkininkas Kleščinskas.

Kariuomenės šaukimo reikalu.

Viso pasaulio valstybės susirūpinusios kariuomenės šaukimo klausimu, bet iki šiam laikui neprisilėjo to klausimo išrišti taip, kad visi šalies gyventojai būtų patenkinti kariuomenės šaukimo įstatais ir nekenktų kariuomenės organizavimo darbuotei.

Paskutiniu metu laikurios laisvos šalys nuostojo priverstinai šaukti kariuomenės; tenai armija organizuojama vien iš savanorių. Bet ir toksai būdas pasirodė netikęs šalies apsaugai.

Didžiajam karui prasidėjus, anglai ir amerikiečiai labai buvo susirūpinę dėl šio kariuomenės papildymo, todėl kad negalima buvo atspėti savanorių pasistojimo skaičiaus. Tuo būdu anglai buvo priversti ruošti įstatus, kuriais karo laiku turėjo būti priverstinai šaukiami kariuomenės.

Kiekvienam aišku, kad fransai nebūtų spėję atmušti vokiečių, jei tik paskelbus karą būtų pradėję šaukti savanorius.

Jei kalbėsime apie ramų laiką, tai, žinoma, turint lėšų ir laisvos nuo mokslo ir darbo jaunuomenės, nėra blogu dalyku organizuoti savanorių kariuomenę.

Nors kreiva akimi žiūrėtų visuomenė į „samdininkų“ armiją, bet vis tik galima būtų rasti užtekstinai pasiteisinimų.

Suorganizavus savanorių kariuomenę, negalima pasakyti, kad viskas padaryta taisyklingai ir žmoniškai, arba kaip tai sakoma „demokratiškai“. Mažai šaliai, pavyzdžiui paimsim nors savo tėvyne, visai negalima leisti stojimą kariuomenės laisvai, kadangi, mažai esant inteligentų, šalis gali atsidurti keblioj padėtyje tokiems žmonėms gausiai kariuomenės pastojus. Tas jau atsitiko ir yra ne tik Lietuvoje, bet ir kitose šalyse.

Antrasai būdas t. y. priverstinis šaukimas kariuomenės šiuo laiku negali būti pakeistas pirmuoju (savanorių šaukimu) tose šalyse, kur reikia ginti kraštą nuo priešų „iš lauko“.

Šalies gyventojai turi būti priverstinai šaukiami kariuomenės, bet čia kyla svarbus klausimas: kaip pašaukti, kokius įstatus išleisti, kad teisingai šaukti.

Tasai klausimas daugeliui mūsų veikėjų smegenis džiovina ir galvojimui galė nematyti. Vienaip versis — armijai gerai, bet visuomenei bloga, kitaip versis — kitokias priežastis sutiksi. Galų-gale prisieina manyti, kad to klausimo negalim išrišti taip, kad šaukimas kariuomenės nieko nekliudytų. Prisieina veikti griežtai, nesiskaitant su netobulumais, kurie pasirodo tai iš vienos, tai iš kitos pusės.

Opiausias klausimas, tai pavadavimas nuo tarnavimo kariuomenėje.

Jei pažiūrėsime įvairių šalių tame klausime nusi-statymo, visur rasim begalinę daugybę netobulų punktų, kuriais vieni piliečiai skriaudžiami, kiti-gi „laimėja“.

Jei, sakysim, apie vienturčius sūnus, gana bus suprasti ir kitų punktų vertybę.

Rusų įstatai paleisdavo nuo kariškos tarnybos vienturčius, manydami, kad tėvas turėdamas 21 metų sūnų, negali jau pats ūkininkauti ir duonos uždārblauti.

Raštu tas gerai skamba, bet jei pažiūrėsime į gyvenimą, suvis kitaip atrodo. Daugumoje būna taip,

kad vienturtis sūnus patsai iš tėvo maitinasi ir jo turtą aikvoja, arba visai prie tėvo negyvena ir tėvas nereikalingas sūnaus pašalpos, o tėvas savo lėšomis užlaiko sūnų ir jo šeimyną.

Dabar apie tėvą, kursai turi 2 sūnų. Vienas dviejų sūnų šaukiamas kariuomenėn, o antrasis paliekamas šeimynos globėju.

Tokios šeimynos, kame yra du suaugę sūnūs, paprastai būna skaitlingos. Tėvas darbui netinka, o paliktas „šeimynos globėjas“ dažniausia elgiasi kaip ir vienturtis t. y. visai „negloboja“ pavestos jam šeimynos. Tokiu būdu įstatas lieka tikrai ant popierio: demoralizuoja (gadina) tik visuomenę.

Jei kalbėsime apie išbraukimą iš šeimynos sudėties nežinomai prasišalinusių ar tokius, kur tėvai stoja sveikatos patikrinimo komisijon, kad pavaduoti sūnų nuo kariškos tarnybos, tai tikrai matysime neteisėtumą ir visuomenės pasibaurėjimą.

Galų gale išeina, kad neturtingieji ir namams reikalingi, priimami kariuomenėn, turtingieji ir namie nereikalingi nuo kariškos tarnybos pasišalina. Taip yra visur, kur pripažinta „palengvinimai“; tas pats pasikartoja ir mūsų Lietuvoje. Matyt reikia tobulinti įstatų; ieškoti būdo, kad išvengtume neteisėtumų.

Negaliu tikrai pasakyti, kurioje šalyje šaukiama kariuomenėn be jokių paliuosavimų. Tenai (rodos Vokietijoje) šaukiama kariuomenėn vyrai be jokių išimčių ar tai vienturtis, ar tėvas būtų senas. Tikrai tokiai palaidžiamas nuo kariškos tarnybos, kursai yra nesveikas ir negali pasveikti.

Tokiai kariuomenėn šaukimo įstatymas, galima sakyti, tobuliausias už visus kitus ir labiausiai mums tinka.

Sakysime reikia mums pašaukti kariuomenėn 30,000 vyrų. Jei mes šauksime be palaidimų, tai tuojuo galime sakyti kokių metų kiek reikia šaukti, kad sudaryti reikalingą naujokų skaičių. Bet jeigu imsime palengvinimus daryti, tai galima surinkti tikrai 10% reikalingo skaičiaus, sukėlus ant kojų maž ko visus gyventojus, nes prisieiti daug metų pašaukti, kol bus surinkta užtektinai naujokų skaičius.

Didžiausias tokio įstatymo netobulumas šis: kai kurios šeimynos, pašaukus kariuomenėn jų narius, gal ir tikrai nustos darbininko, bet jei kariuomenė reikalinga visuomenės labui, tai reikia padaryti taip, kad pati visuomenė pasirūpintų padėti kariškio šeimynai iki jos sugrįš.

Tuo reikalu reikėtų duoti instrukcijas savivaldybėms, kaip teisingiau padalinti tarp gyventojų šelpimą, ir kokiu būdu ką šelpti.

Jei žiūrėti į tą klausimą atvirai, tai mums bus aišku, kad paleistasis šeimynai šelpti gali visai jos nešelpti, net prasišalinti nuo jos, kaip dažniausiai ir atsitinka.

Jei laikysimės žmoniškumo, vis tik negalima rasti pateisinančių prielaidimų, t. y. kad paleistasis nuo kariškos tarnybos globos savo šeimyną.

Duokim sau, tasai „šelpėjas“ susirgo, pasišalino, numirė, susibarė, apšvedė ir tt. — šeimyna lieka be globėjo.

Visuomenės pareiga sušelpti savo kaimyną, savo šalies pilietį, tai kodėl negali visuomenė šelpti tos pačios šeimynos, išėjus jos globėjui atlikti savo šventą karišką pareigą.

Įvedus tokį įstatymą, daug lengviau, ir teisingiau būtų daromas kariuomenėn šaukimo darbas.

Visuomenėje mažiau būtų piktadarystės ir nepasitenkinimo.

Karo valdininkas Laucevičius.

Vargo poeta.

LIETUVIO MALDA.

Tėvynė mano, mylimoji,
Šaukei tu gelbėti mane
Ir aš ėjau kardu rankoje
Matydams parblokštą tave.

Ėjau pametęs arklą seną,
„Sudėv“! pasakęs tik namams,
Ėjau kur karas brolius gena
Ir mirtį lemia lietuviams.

Kapuos užkasti didžiavyriai,
Numirę garbei Lietuvos —
Del žemės ir tėvų jie mirė
Ainiai jų gerbti nenustos...

Atminimui a. a. viršilos Jono Pažemecko.

Tu kovotojau tėvynės
Kūrei laimę atleities
Ir aušroj naujos gadytės
Puolei prieglobstin mirties.

Karšta plieno kulka užmigdė tėvynės kovotoją...
Galva, kuri gyveno prakilniomis Lietuvos iš amžių
vergijos išliuosavimo mintimis, dabar bejėgei sukniu-
bo į smėliuotąją žemelę, kurią apliejo srovelė rausvo
lietuvių kraujo. Tėvynės kovotojų eilėse jau trūksta
vienų galingų rankų, jau priešas džiaugiasi, kad jam
pasisekė užmigdyti amžinu miegu vieną narsiųjų tėvy-
nės gynėjų.

Lai draugo mirtis palieka mumise galingą keršto
ugni, o pergale bus mūsų.

24. XI. 19.
Karo laukas.

Vargo poeta.

Kareivio.

Neseniai ir dabar.

Lietuvos ginejai kareiviai! Turėkime ištvermingą
drasą kovoje, nes tėvynės laukiamoji laisvė jau nebe-
žus, — ji kasdieną suprėja, auga.

Jog žinome gerai kas iš jos buvo dar nepersenai,
ji buvo visiškai silpna, vargo parblokšta, o dabar žiu-
rėkit, ji galinga, ji jau nugali savo skaitlinguosius
priešus!

Tik kol kas dar nelinksmia Lietuvoj, nes jos krū-
tinę mindo plėšikų-atėjųjų gaujos.

Mes, tautos išliuosuotojai trokštame, kad mūsų brangioji tėvynė būtų laisva ir nepriklausoma, taigi, broliai, duokime kits kitam ranką, griežtai kovokime su lauko ir vidaus priešais, būkime tvirtai įsisikinę, kad juos nugalėsime ir kad taip laukiamoji Lietuvos nepriklausomybė galų gale bus iškovota.

Karo laukas.

Petro Biržio.

Savanoriai...

Ten kaž kur už Utenos, tarp Daugailių ir Ezerėnų ėjo kova. Bolševikų minios pasipylė po derlius nuklotus Lietuvos laukus. Švilpė jų paleistos kulkos, ieškodamos krūtinių mūsų jaunikačių, pasiryžusių už Tėvynę galvas guldyti. Staugė, plyšo patrankų sviediniai, versdami galias duobes, ardydami laukus, draskydami ramių gyventojų bakūžėles, kirsdami milžinus ažuolus ir senas pušis.

Toliau nuo fronto vieškeliu žygiuoja į kovą savanorių būrelis.

Pramokę šaudyt, jauni, kaip daržely pražydę jurginėliai, apsikabinę kariška amunicija, traukia karan, eina protėvių žemės ginti. Jų veidai linksmi, smagūs, energiški, - spindi, kaip mėnulis tarp pilkų debesėlių... Taip ir trokšta eiti į kovą, eiti pirmyn, susitikti priešą ir kauti, kauti jį be pasigailėjimo!..

Kiekvieno širdies gilumoje glūdi įsimeigę motinos žodžiai, kuomet ji atsįsveikindama tarė: „Brangus sūneli! Dideliu džiaugsmu, nors širdis dreba, išlydime tavę į karo lauką. Didžiuojamės, kad ir mums teko dalis tos laimės patirti, kaip ir šimtams tėvų, kurie siunčia vienintėlį savo sūnų eiti Lietuvą vaduoti. Eiki sūnau, drąsiai stok į kovą ir nepaleisk, nors žūti turėtum, ginklo iš rankų, kol visiškai nugalėsi priešą..

Būrelis priėjo arčiau priešą. Suzvimbė iš kairės ir dešinės kulkos. Sprogo pryšaky ir užpakaly šrapnelis, pakėles juodą dūmų ir žemių stulpą, kuriame bliztelėjo ugnis.

Žemė sudrebėjo... Dangus nušvito... Naktis. Tamsu. O būrelis vis žengia pirmyn tvarkoje. Visus lyg elektros banga nukratė... Visų širdyse kaž kas nepaprasto įvyko: gailėstis, kerštas, viskas sykiu susibūrė... Kiti išlėto žegnojos. O vienas viso būrelio užpakaly eidamas, tyliai, bet giliai atsidusęs, tarė: „Viešpatie, jėgu skirta mums čionai mirti, tai mūsų tegul mirtis palengvins mūsų žmonių vargus, tepalengvina sunkią mūsų brangios Tėvynės Lietuvos našta! Norėtumėm pavaduoti tuos mūsų brolius, kurie jau kelintas mėnuo be atilsio su priešų kaujasi ir vargsta. Norėtumėm ir mes įdėti nors vieną akmenį į mūsų Tautos rūmo pamatą, kaip tai padarė karžygis karūžas Sidaravičius ir tada ramiai mirsim...“

Bet nespėjo ištarti paskutinio žodžio, kaip priešų kulka pakirto jo gyvenimo šiulą.

Visi kruptelėjo. Pagailo savo brolio draugo, bet ištare paskutinį „sudiev“, nužygiavo tarp švilpiančių kulku pirmyn.

Maitinimo punktai.

Gerai sutvarkytoj laisvos valstybės kariuomenė | kareivis pilietis branginamas ir pageriamas labiau kitų piliečių. Ten rūpinamasi patenkinti visus teisėtus kareivio norus, pageidavimus bei reikalus. Mūsų valstybėj kareivis lietuvių visuomenės ypač pageriamas, nes jis yra tikru mūsų nepriklausomybės reiškiu. Bet sunkus visos valstybės padėjimas neleidžia ir kareiviui kaip reikiant pasirūpinti, tečiau kas tik galima daroma, kad patenkinti visus kareivio reikalus.

Taip šiomis dienomis įsteigta arba steigiama kariuomenės maitinimo punktai. Aišku — tie punktai reikalingi, kad kareiviai kelionėj būtų pavalgydinti.

Tuos punktus įsteigė ar steigia valdžia bendrai su pačia visuomene. Punktuose darbuojasi visų Lietuvos tautų moterų komitetai, bet punkto užveizdu yra vietos komendantas. Jis gauna maisto iš intendantūros ir prižiūri jo tikslaus naudojimo, o moterų komitetai veda visą reikalą ir darbą. Šių komitetų darbą revizuoja revizijos komisijos su vietos komendantūros nariu. Kur visuomenė dar silpnai susipratus, kaip pvz. [laukės (Eglaitės) apylinkėj, kur nėra moterų komiteto, ten pati valdžia viską ant savęs ima.

Moterų komitetai renka aukas kareiviams šelpti. Jie rūpinasi taip pat ir artimiausiomis sau ligoninėmis, ypač pasekmingai ir nuo seniau tokie komitetai darbuojasi Mariampolėj, Kalvarijoj ir Vilkavišky.

Maitinimo punktuose dalys, keliaujančios be virtuvių, gauna šilto viralo (sriubos), pavieniai kareiviai — kavos ar arbatos ir užkandos. Dalys išanksto praneša į maitinimo punktus, kiek važiuoja kareivių. Pavieniai gauna pavalgyti be jokio pranešimo iš anksti. Pavienių kareivių maistui apmokėti renkamos aukos.

Tokie punktai jau įsteigti: Panevėžy, Kedainių, Kaišėdorių ir Šeduvos stotyse. Čia visur darbuojasi Moterų komitetai. [laukėj bus įsteigta valdžios įsakymu.

Žinios.

Lietuvoje.

Armijos Teismas paskyrė teisiamajin posėdį nagrinėjimui 1919 m. gruodžio mėn. 18 dieną Lazdijų miestelio piliečio Jono Valentukonio, kaltinamo Baudž. Kod. 108 str. 3 p. 3 d. ir Yp. Valst. Įst. Aps. 14 str. p. 1.

1919 m. gruodžio mėn. 19 dieną Žiezmarų val. piliečio Vinco Ramanausko, kaltinamo Baudž. Kod. 108 str. 6 p. ir 582 str. 2 p. ir Vievio valsč. piliečio Jurgio Šostako, kaltinamo Baudž. Kod. 108 str. 6 p. 2 d. ir Yp. Val. Aps. Įst. 14 str., bylas.

1919 m. gruodžio mėn. 20 dieną Kalvarijos komendantūros viršilos Vinco Čapliko ir kareivio Viktoro Vaidogo, kaltinamų Baudž. Kodek. 251 str. ir 589 str. 1 ir 5 p. p. ir Karo Baudž. Kod. 279 str. ir Kalvarijos miesto piliečio Leizerio Santockio, kaltinamo Baudž. Kod. 51 str. ir 589 str. 5 p. ir Yp. Val. Aps. Įst. 14 str. bylą.

1919 m. gruodžio mėn. 23 dieną Kauno bataliono karininko Andriaus Kerbelio, kaltinamo Karo Baudž. Kod. 154 str., byla.

Vyr. Leitenantas Budrevičius
Armijos Teismo Sekretorius.

Kaunas. Vakarėlis Karo ligoninėje. Lapkričio 30 d. paguosti sužeistiems kariškiams Karo ligoninėje buvo suruoštas koncertas - vakarėlis. Fortepijonu skambino pianistė p. Dirvianškaitė; švelniu, maloniu dainavimu žavėjo klausytojus p. Nezabit-Galaunienė. Ypač malonaus įspūdžio darė liaudies dainos. Paskui buvo deklamacijos ir vaidinimas. Salė buvo išpuošta tautiniame stiliuje.

Aplamai reikia pastebėti, jog karo ligoninės valdyba stropiai rūpinasi sužeistųjų kariškių dvasios reikalais. Ligoninėje įtaisyta knygynėlis, be to 4 karti savaitę esti skaitymo bei rašymo pamokų. Dabar gi surengė ir gana turiningą vakarėlį. Mūsų jaunimui be abejonės labai malonu matyti, jausti, kad visuomenė jais rūpinasi, užjaučia; tai žymiai sustiprina jų dvasią. Galop, tokie tautiniai vakarai įskiepia kariškiams ir mūsų meno meilę bei pamėgimą. Užtat visiems gerb. rengėjams, artistėms bei artistams reikia tarti gilios padėkos žodis už jų triūsą bei rūpinimos sužeistaisiais mūsų broliais.

J. Buivydis,

Kaunas. Demonstracijos gruodžio 8 d. Vokiečių plėšikams vis dar grobiant Žemaitiją ir neįromis kraustantis iš Lietuvos, gruodžio 8 d. Kauno miesto piliečiai surengė didžiulę demonstraciją. Minia buvo nuėjus prie ministerių pirmininko, vokiečių pasiuntinybės ir Generalinio štabo.

Ypač minią patenkino ir sukėlė jos ūpą širdingoji Vyriausio karo Vado kalba.

Zemiau spausdiname demonstracijos priimtą rezoliuciją:

„Mes, Lietuvos piliečiai, susirinkę į kelių tūkstančių žmonių demonstraciją Kaune Gruodžio 8 d. reiškiamo griežčiausį protestą prieš vokiečių ir Bermontininkų — Kolčakininkų vandališką žudymą ir organizuotą plėšimą Lietuvos gyventojų.

Protestuojame prieš begėdišką Vokietijos Valdžios sulaužymą duotojo pasižadėjimo, kad besitraukianti iš Lietuvos vokiečių kariuomenė nedarys žudymų ir plėšimų, ir neveš iš Lietuvos jokio turto.

Reiškiamo karščiausios užuojautos teriojamiems mūsų broliams žemaičiams ir reikalaujame iš svetimų valstybių politikos Lietuvoje pasitikėti lietuvių tauta ir priversti vokiečius gražinti Lietuvai išvežtąjį turta, neklausyti svetimųjų patarimų, kurie Lietuvos nepriklausomybės ir jos žmonių nenauda eina, bet remtis mūsų krašto pajėgomis ir kuo greičiausiai ginklų pašalinti iš Lietuvos visus okupantus.

Šalin vokiečiai ir bermontininkai galvažudžiai — grobikai!

Lauk iš Lietuvos okupantus!

Tegyvuoją mūsų kariuomenė!

Lai gyvuoją nepriklausoma demokratinė Lietuvos respublika su sostine Vilniuje.

Koncertas-balius Kareivių Kliūbe. 7 ir 8 XII 19 Kaune buvo rinkliava kareivių naudai. Gatvėse pardavinėjo eglės šakutę. Gruodžio 8 d. buvo žadėta statyti dviejų aktų operetė „Adomas ir Jieva“, bet susirgus vienam artistui, operetė negalėjo būti suvaidinta ir prisėjo tenkintis vien koncertu. P. Leškevičiaus vedamas orkestrėlis išpildė keletą gražių muzikos veikalų. Paskui skambino fortepijonu p. Janickaitė. Vienas mūsų karininkų papasakojo du juokingu monologu.

Galop, žinomas rusų kupletistas Bravin'as prijuokino publiką rusiškais kupletais. Po koncerto prasidėjo šokiai, kurie tęsėsi lig 4 val. nakties. Publikos, nežiūrind bilietų brangumo, prisirinko labai daug. Įplaukų, be abejonės, ir gi daug. Užtat yra vilties, kad fronto kariškiai Kalėdoms susilauks gausių dovanų.

Jurbarkas. Šeštadieny lapkričio 29 d. Jurbarko artistų kuopelė kartojo trijų veiksmų komediją (?) „Šv. Agnetė“.

Viešbučio salė buvo išpuošta eglės šakomis, tarp kurių matėsi Vytis su miesto ženkle. Publikos prisirinko pilnutėlė salė, daugiausia kariškiai ir moksleiviai. Po lošimui daug kas norėjo žaisti tautiškų žaislų, bet nežinia kodėl daugiau buvo šokiami valsai ir polkos.
Karys Panenupis.

U ž s i e n y .

Nieko neišmoko. Kai Denikinui, Judeničiui pradėjo sektis kariauti su bolševikais, — rusų įvairiaus plauko patrijotai, juodašimčiai, kadetai ir j. p., manydami bolševizmą veikiai žugsiant, pradėjo kelti savo galvas aukštyn. Apie mažųjų tautų laisvę ėmė giedoti tą pačią giesmelę, kaip ir prieš keletą metų. Pav., rusų kadetų vadas ir buvęs užsienio reikalų ministeris Miliukovas lapkričio pradžioje šitaip teikėsi atsiliepti dėl pavergtųjų tautų ateities: „Suomiams rusai pasiryžę duoti tikrą autonomiją; Pabaltijos kraštams suteikta bus pilna vietos savyvalda, o Ukrainai — mažesnė“. Pasak šio rusų „galvočiaus“, Pabaltijos valstybių savarankumas būtų labai kenksmingas ir joms pačioms ir Rusijai. Kad rusų grobikai, atsiskyrus pavergtosioms tautoms nuo Rusijos, nesmagiai save jaus, tai aišku, bet kad toms tautoms būtų kenksminga nepriklausomybė, tai tokią nesąmonę gali pasakyti tik surumbėje maskoliaus smagenys. Per šiuos kelis suiručių metus rusų juodašimčiai, matyt, nieko neišmoko ir nieko neužmiršo.

Lietuviai Latvijoje. Latvių sostinėje Rygoje jau nuo senai gyvena daug lietuvių. Lietuvai ir Latvijai virtus nepriklausomomis valstybėmis, daugelis Rygos lietuvių nepanorėjo priimti Latvių pavaldinybės bei stoti Latvių kariuomenėn. Tie lietuviai, išreiškę norą tapti Lietuvos pavaldiniais, turės keliauti Lietuvon karivaiuti. Lietuvos karo atstovas Rygoje įsakė visiems pripažintiems tinkamais kariuomenėn, kad jie būtų galima pasiūsti Lietuvon, 22 lapkričio susirinkti lietuvių pasiuntinybėn. Šaukiamieji turi pasiimti po 3 poras baltinių ir 7 dienoms maisto. Neatvykusieji bus skaitomi dezertyrais (pabėgėliais) ir baudžiami karo meto įstatymais.

Padėka.

1-mas pėst. pulkas iš Keturvalakių vals., Vilka viškio apskr. piliečių, per pil. Juozą Senkų, Juozą Kalinauską ir Marijoną Gurevičaitę gavo dovanų: pirštinių — 40 porų, žekių — 12 p., rankšluosčių — 46, marškinėlių — 45, kelnėlių — 10, nosinių — 2, tabako nam. — 47 sv. brutto, tabako fabr. — 143 pak., popierės — 47 l., degtukų — 48 pak., muilo 9 sv. brutto, sviesto — 5 sv., mėsos — 63 šm., sūrio — 42 šm., siūlų — 2 tolk. ir 1 kam., pašėlių — 11, laiškų — 2, džiov. obuolių — 10 sv., sausainių — 3 sv., autu.

Už dovanas pulkas taria ačiu.

Pirmo Pulko Vadas Šaudžius
Majoras

L. e. p. Pulko Adjutantas Švamberis-Švebrauskis
Kapitonas.

Panevežiečių gyventojų dovanos per Panevežie apskr. sėmelį: pirštinių 35 poras, rankšluosčių 50,

užklodė 1 (produktų pažymėtas grynas svarumas), tabako 1 pud. 35 sv., sūrio 1 pud. 36 sv., svogūnų 36 sv., obuolių 1 dėžė (pusė sugedusių), kiaušinių 500 ir caro pinigų 500 rub.

Mūs, kareivių, pareiga, padėkavot panevėžiečiams už prisiųstas dovanas, labiausia už pirštines, kurios šiuo sunkiu žiemos metu taip reikalingos.

Pirmos batarejos Vadas Karininkas Kapciukas.
Raštvedys Valdininkas Gediminas.

Klaidų atitaisymas.

„Kar. Žodžio“ Nr. 27 išbrovė keleta klaidų. Šaikių apskrities draugijos šelpu kareivius fronte mėnesinėje apyskaitoje išspausdinta: Griškabūdy 29.X—3 rub., turi būti: Griškabūdy 29. X—1016 auks. 40 skat. ir 3 rub. rus. Parduoti surinkti 31 rub. rus., turi būt parduota surinkti 91 rub. rus.

Redakcijos atsakai.

„Lietuvos“ Redakcijai. Jūsų redakcija gerai žinojo, kad spausdinamas „Kariškių Kalendorius“. Žinojo ir tai, kad skelbimas yra tai „biznio“ reikalas, bet išėjus kalendoriui net tą paprastą dalyką užmiršo. Jeigu jums rūpėjo, kad kalendoriuje būtų ir „Lietuvos“ skelbimas, tai reikėjo apie tai pranešti ir užsimokėti ar kaip kitaip sutartimi atsisteisti. Dabar gi oficiozo pastaba apie kitų partinių laikraščių skelbimus išrodo ir naivi ir daugiau keista, kas suvisu neatatinka oficiozo pobūdžiui.

Daugiau šiuo klausimu neatsakinėsime.

Juozui Dagiliui—Leonui. Kuprino veikalą „Klejonė“ skirtą lietuvių karininkams, skaitome suvisu nevykusiu. Tą veikalą autorius būtų galėjęs skirti rusų karininkams, nes apipiešia gal įjems artimus siekius. Mūsų gi kariškis kariauna už Lietuvos visvę, o ne nekaltus žmones šaudyti.

J. Buivydziai. Visgi Tamsta rašyk, bet kiek šikiau. Kartais sunku įskaityti.

P. Burui. „Ji pražuvo“—turinys paimtas iš gyvenimo ir įdomus. Pats dalykėlis parašytas gyvais mūsų gyvenimo pavyzdžiais. Bet vietomis išėstas, net nuobodumas ima skaitant. Kas svarbiausia, tai labai maža literatūros dailės (ir tokių daugiausia), kitos formos labiau atatinka korespondencijai, straipsniui ar p., bet ne dailės literatūrai. Tamstai dar daug reikia pasidaruoti, kad rašyti literatūros dailės raštus. Nespausdinsime.

„Tarnas“—pati mintis: atvaizdinti scenoje rusų galdynės lietuvių paniekėjimą, labai gera. Bet Jonas ne gyvenimo, ne tikrėnybės žmogus, arba visai menkas, vien žodžių žmogus. Jis taria karštus, aukštos dvasios žodžius, bet tarnauja „dienščiku“ pas rusų karininką (dienščikais tarnavo beveik išimtinai savo noru) ir ramiai leidžia sau antausius daužyti ir pasikui girtuokliuoja su savo draugu. Jo santykiai su Varute irgi neaiškūs: yra tai jo meilužė ar tikrai mylima? Karščiausius mellės žodžius tarė, bet staiga užsidėjo kepurę, ir išėina tartum niekur nieko. Taigi Jono paveikslas tik pajauktų scenoje Lietuvos Nepriklausomybės kovotojus. Ir šiaip visas raštėlis scenai permenkas ir dar mažiau vykęs, kaip „Ji pražuvo“. Nespausdinsime. Apškritai, scenai rašyti gali tik gerai raštuos išsilavinęs.

J. Kreiviui. „Kareivio atsakymai“ gambiai parašyta (ar versta), bet pats turinys menkas, nieko pro-

tui neduodantis. Rusų kariuomenėj tokiomis pasakomis kareivius penėjo, mūsų kareiviai dar namie būdami iš jų išaugo. Nedėsim.

J. Bužinskiui. „Gyvenimo varsose“ teisingai papasakota, kad yra žmonių, kurie dėl savo naudos pasiryžę kiekvienam tarnauti. Bet kadangi klausimas dėliai tarnavusių pas bolševikus jau pasenęs, todėl nedėsim. Be to, T. raštas, papasakotas feljetono formoj, dailės atžvilgiu yra persilpnas.

Juodvarniui. Eilės „Gyvuokie Tėvyne“ nevykusios. „Mylintys Tėvyne“—be keletos geresnių pasakymų nieko gero. Nespausdinsime.

Vytautui (Dauguvos fronte). Tamsta nepranešei savo pavardės. Be to eilėse „Kelkite“ siužetas pasenęs ir netobulas.

Vargo poetui. Eilėse „Tėvynės atgimimas“ nėra nė kiek poezijos, o vien pamokslas.

A. Vėjavaikiui. Eilių nespausdinsime; silpnos kaip forma, taip ir turiniu.

Juodylai. Šiuo kartu eilės netinka.

Jau išėjo iš spaudos Generalinio Štabo Lit. dal. leidinys

Kariškių Kalendorius

1920 m.

Kaina 2 auks. 50 sk.

Reikalaukite visuose knygynuose.

Šiomis dienomis pradeda eiti
paveiksluotas literatūros, meno ir kultūros
gyvenimo laikraštis

„VEJA“

Dalyvaujanti įžymesnėm literatūros, dailės ir kritikos pajėgom, „VEJOJ“ bus spausdinama: eilėraščių, apysakų, novelių, straipsnių meno ir šiaip kultūros gyvenimo klausimais. Ypatinai bus žiūrėta literatūros, teatro ir dailės kritikos.

„VEJA“ bus iliustruojama mūsų dailininkų paveikslų reprodukcijomis ir piešiniais; krašto vaizdais; karo lauko ir šiaip įžymesnių mūsų tautos gyvenimo momentų vaizdais.

Be to, „VEJOJ“ bus dedami kovoje žuvusių karžygių paveikslai.

„VEJA“ eis tuo tarpu kartą per dvi savaites didelio formato sąsiuviniais 16—20 pusl.

„VEJA“ leidžia rašytojų dailininkų bendrovė.

„VEJOS“ kaina: metams 60 auks.; pusmečiui 30 auks.; 3 mėn. 15 auks.; vienam sąsiuviniai 3 auks.

„VEJOS“ adresas:

Kaunas, Malronio g. 19.